

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
Maj 1975

5

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »SKOVHASTRUP«
Hvalsø — Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsø Planteskole

Svebølle - Telf. 03 - 49 30 20* og 03 - 49 30 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup
Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter
skovplanter i gode provenienser.

Skovplant kulturerne står under
Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELF. 04-66 29 33* DANMARK

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævler købes.

A/S Kagerup Trævarefabrik

Kagerup Stationsvej 59
3200 Helsingør - Tlf. Helsingør 9

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens
Tlf. (05) 65 60 46

Læ- og hækplanter samt planter
til vildtremiser m.v.

Hyllinge Savværk A/s

Tlf. (03) 74 40 64

Kristtorn

Unge planter med klump og lærred. Udvalgt fra hårdføre modertræer med høj bærydelse.

Forlang vor pjece om dyrkning af Kristtorn.

Chr. Pedersens planteskole
Bogense - Tlf. (09) 81 13 60

OREHOVED TRÆ- OG FINÉRINDUSTRI A/S

OREHOVED 4840 NØRRE ALSLEV · TLF. (03) 84 60 84

I/S Hage og Simony Skovadministration

Pris: Fuld administration 50-80 kr.
pr. ha pr. år.

Rationalisering — Tilbud gives.

OREMANDSGAARD · 4735 Mern
Skovrider J. Simony (03) 79 61 28
Skovfoged P. Koefoed (03) 71 63 47
Kontor (03) 79 60 09

Jonsereds motorsav kan gøre et af Danmarks farligste arbejder mere sikkert

Det er tungt og farligt at arbejde i skoven. Indtægten er i reglen bestemmende af, hvor hurtig og effektiv man er. Men jo hurtigere man arbejder jo mere risikofyldt kan det blive.

Jonsereds seneste motorsav kan gøre situationen bedre. Den er lille og let, men alligevel stærk nok for en stor del af dansk skovning.

Den er skånsom, den er sikker. Med bl.a. håndbeskyt-

ter og kædebremse, en effektiv afvibrering samt sigte for sikker og rigtig fældning.

Vi har fire andre modeller i Jonsereds motorsave, så vi kan dække alles ønske med hensyn til motorsav-størrelser.

Tag og prøv en Jonsereds motorsav hos en af nedenstående forhandlere, som også har service og reservedele.

Jonsereds

Børge Pedersen, Jernbanegade 16, 9000 Aalborg, (08) 13 40 29, 13 15 51. Bent K. Petersen, Tørningvej 10, 6500 Vojens (04) 57 72 56. Andreas Petersen, Hollufsgårdsvej 10, 5793 Højby, Fyn, (09) 95 82 60. Arnold Larsen, Flintinge, 4891 Toreby L., (03) 86 91 26. Specialværkstedet, Torvegade 34, 4640 Fakse, (03) 71 34 65. Holger Møller, Frederiksberg, 4180 Sorø, (03) 63 11 51. Sven E. Larsen, Isefjordsvej 4, 4500 Nykøbing S., (03) 41 10 86. ISEKI Jylland A/S, Sønderbrogade 24, 7100 Vejle, (05) 82 58 88. Jørgen Rasmussen, Lundby, 7490 Aulum, (07) 47 23 55. Sven Löw, »Bækken«, 3720 Almindingen pr. Åkirkeby, Bornholm, (03) 97 46 43. Nordsjællands Motorsavservice, Roskildevvej 163, 3400 Hillerød, (03) 26 51 51. Søren G. Nielsen, Siem, Terndrup, (08) 33 51 93. Viggo Graversen, Skrå, (06) 88 04 13. Jens Peter Rohde, Hammel, (06) 96 10 69. Poul Bøjstrup, Ryomgård, (06) 39 41 77. Niels Kirk, Ølgod, (05) 24 41 28.

Fra Dansk Skovforening:

Dansk Skovforenings årsmøde

Dansk Skovforenings årsmøde blev afholdt i dagene den 22.-23. maj. Arrangementet var overordentlig velbesøgt. 100 medlemmer og gæster deltog i middagen på Hotel Hanstholm, og 180 deltog i ekskursionen på Thy statsskovdistrikt.

Under den ordinære generalforsamling den 22. maj skulle der vælges 3 medlemmer til bestyrelsen; dette blev: Hofjægermester *Iakob Estrup*, der genvalgtes.

Skovrider *A. Tage-Jensen*, der genvalgtes.

Skovrider *J. E. Due*, der nyvalgtes som afløser for skovrider Find Biilmand, der efter 24 års medlemskab af bestyrelsen ønskede at trække sig tilbage.

Under bestyrelsens møde efter generalforsamlingen konstituerede bestyrelsen sig med:

Formand: Hofjægermester *Iakob Estrup*.

Næstformand: Afdelingschef *Søren Grosen*.

Forretningsudvalg: Formand, næstformand samt godsejer *Gustav Berner*.

Ligeledes under bestyrelsens møde efter generalforsamlingen meddelte professor *N. K. Hermansen*, at han på grund af sin manglende tilknytning til Landbohøjskolens skovbrugsinstitut ønskede at udtræde af Dansk Skovforenings bestyrelse.

N. K. Hermansen beklædte den bestyrelsespost, der i lovens § 7 benævnes: et medlem udpeget af bestyrelsen og repræsenterer skovbrugsundervisning og forsøgsvirksomhed.

Som efterfølger for professor *N. K. Hermansen* udpegede bestyrelsen professor *P. Moltesen*.

Ny leder af Økonomisk-Statistisk Afdeling

Forstkandidat, lic. agro *Knud F. Dalgas* tiltræder den 1. juni stillingen som leder af økonomisk-statistisk afdeling i Dansk Skovforening. - *Knud F. Dalgas* har været beskæftiget ved Skovbrugsinstituttets teknologiske afdeling, der ledes af professor *P. Moltesen*.

K. F. Dalgas har især været interesseret i veddets teknologiske egenskaber, og han har i flere år arbejdet med lagring af stormfældet træ. Dette har vist sig ved, at han sammen med professor *P. Moltesen* står som forfatter

af adskillige artikler i såvel *D. S. T.* som *SKOVEN*.

K. F. Dalgas blev licentiat i 1974 på en afhandling »Studier over vedkvalitet af kæmpegran (*Abies grandis* Lindl.) sammenlignet med rødgran (*Picea abies* (L) Karst).«

Uddrag af afhandlingen har været offentliggjort i *D. S. T.* nr. 1 1975.

K. F. Dalgas blev forstkandidat i 1967.

Afdelingens hidtidige leder *Tom Nielsen* har den 15. maj forladt Dansk Skovforening for at tiltræde en stilling som forstfuldmægtig i Statsskovbrug p.t. på Randbøl Statsskovdistrikt.

Skovtilsynet

Miljøministeriet har beskikket konstitueret skovrider for Bornholms skovdistrikt *Henrik Gammeltoft* til fra 1. juni 1975 at regne og indtil videre at varetage hvervet som statens tilsynsførende med de private skove i Bornholms amt.

Ministeriet har fra samme dato fritaget skovrider *Bent Engberg* for nævnte hverv under hans orlovsperiode.

Skovtilsynets adresse er uændret:

Rømersdal, 3720 Åkirkeby,
tlf. (03) 97 40 06.

A. M. Lynæs

Optagelse af studerende ved KVL

Ansøgere, som ønsker optagelse på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole's studier, veterinær, agronom, hortonom, forstkandidat, mejeriingeniør og levnedsmiddelkandidat skal udfærdige og indsende skema herom til højskolens studiekontor *senest den 5. juli 1975*.

Skema og oplysninger vedrørende de forskellige studier kan rekvireres ved henvendelse til:

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Studiekontoret, Bülowsvej 13, 1850 København V.

Der kan ikke tages hensyn til for sent indsendte ansøgninger, og der vil, når afgørelsen er truffet, blive tilstillet hver enkelt ansøger meddelelse om resultatet.

Det må forventes, at det ikke vil være muligt at optage alle ansøgere på grund af for få studiepladser.

Personalialia:

Kammerherre, hofjægermester, *E. Lensbaron Holck*, Holckenhavn er pr. 18. marts 1975 udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Statsskovrider *Preben K. J. Møller*, Buderupholm skovdistrikt, er pr. 11. marts 1975 udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Kongelig jægermester ved statsskove, hofjægermester, statsskovrider *Henrik Erik Lassen* er pr. 16. april 1975 udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Godsejer *E. C. F. E. Marcher*, Søholt, Maribo er pr. 7. maj 1975 udnævnt til ridder af Dannebrogordenen.

Overdirektør *Christian greve Danne-skiold-Samsøe*, Gissselfeld klostergods, er afgået ved døden i en alder af 60 år.

Nye forstkandidater

Følgende er dimiterede som forstkandidater fra Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole i maj 1975:

Niels Arp-Hansen,
født 1.-4. 1948 i København.

Niels Bjerg,
født 15.-9. 1948 i Ebeltoft.

Jan Thorn Clausen,
født 20.-1. 1946 i Nyborg.

Per Hartmann Hansen,
født 3.-9. 1947 i Silkeborg.

Niels Otto Elers Koch,
født 31.-3. 1951 i Århus.

Troels Lindgren Madsen,
født 28.-3. 1947 i Ålborg.

Niels Skærbæk Nielsen,
født 27.-2. 1949 i Horsens.

Anders Hagbart Petersen,
født 12.-2. 1947 i København.

Poul Erik Platz,
født 10.-11. 1948 i Vostrup.

Torben Mott Poulsen,
født 3.-8. 1947 i Århus.

Jørgen Skyum,
født 27.-1. 1950 i København.

Niels Anton Aage,
født 8.-1. 1949 i København.

Adresseændring

Træindustriens Fællesrepræsentation er pr. 1. maj 1975 flyttet fra H. C. Andersens Boulevard til:

Nørre Voldgade 68,
1358 København V.

Tlf. nr. er stadig (01) 12 15 71

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Vester Voldgade 86
1552 København V
Telf.: (01) 12 21 66*
Postgirokonto: 9001964

Redaktionsudvalg:
Højægermester
I. Estrup
(formand)

Forstfuldmægtig
Steffen Jørgensen
Lektor, lic.agro,
Finn Helles
Skovrider
Aa. Marcus Pedersen
Skovrider
Ole Fog

Ansvarshavende redaktør:
Forstkandidat
Mikal Hørløw
Dansk Skovforening

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg
Dansk Skovforening

Abonnement:
Tegnes hos
Dansk Skovforening
Koster for 1975
kr. 85,- (incl. moms)

Medlemmer af Dansk Skovforening modtager et ekspl. af Skoven og Dansk Skovforenings Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's juni-juli nummer må indsendes inden 14. juni.

Forsiden:

Gratis stormfaldssikring af vestrind.
Foto: Lrsf. P. Bruun, Løndal.

Tryk:
Juelsminde Bogtryk
Telf.: (05) 69 30 94

MAJ 1975

Natur og Fritid 75

Dette var navnet på en Landsudstilling i Grindsted, der var arrangeret i anledning af Grindsted Jagtforenings 60 års jubilæum og Grindsted Sportsfiskerforenings 30 års jubilæum. Som arrangør af udstillingen stod de to nævnte foreninger.

Man kunne frygte, at udstillingen, der var åben i St. Bededagsugen, ville blive domineret af jagt og fiskeri samt af forhandlere af våben, redskaber og andre rekvisitter til de to sportsgrene. Dette blev ingeniørlunde tilfældet.

Udstillingen, der havde en tvungen rundgang, blev indledt med en meget smuk stand, der forestillede spillende urfugle i det første morgengry. Herefter viste NOAH en meget malende stand med svineri på strand og i skov. Herefter fulgte fredningsplanudvalgenes stand.

Disse tre første stande der viste 1) Hvordan vi kan li' og ønsker naturen, 2) Hvordan naturen kan komme til at se ud, hvis vi ikke passer på, og 3) Hvilke redskaber vi har til at forhindre dette i form af lovgivning m. m., illustrerede på glimrende vis, hvordan udstillingen på en afvejet måde forsøgte at vise interessemodsetningerne, og konflikterne i brugen af det åbne land.

Man forsøgte samtidig at vise, hvad man fra alle sider gør for at bevare vor natur, så vi ikke ender i det skræmmebillede NOAH-standen frem-

malede. Et godt eksempel herpå var Grindstedværkets stand, der viste fabrikkens bestræbelser for at gennemføre en effektiv spildevandsrensning. Dansk Skovforening deltog med støtte fra Carlsen-Langes Legatstiftelse med en stand på denne udstilling.

Vor stand var opbygget med det sigte at illustrere skovens mangesidige anvendelse med hovedvægt på den erhvervsøkonomiske betydning.

I umiddelbar tilknytning til vor stand lå Skov- og Klitvæsenets stand. Her vist Natur-skole-aktiviteter, forskellige gøremål i statens skove samt de 32 vandreture.

De to stande var blevet til i et nært samarbejde, således at de tilsammen udgjorde en harmonisk helhed.

Hedeselskabet dominerede udstillingen såvel ude som inde. Man viste læpløbet, regeneration af lyngarealer, korrekt anlæg af fodboldbaner, jordbundsanalyser m. m.

Miljøminister Helge Nielsen åbnede udstillingen, og han sagde i sin åbningstale, at Natur og Fritid 75 kunne medvirke til at »vise svælg« mellem forskellige interessegrupper blev afløst af en frugtbar dialog, og at fælles interesse for naturen måtte føre til, at parterne fandt sammen.

Udstillingen blev besøgt af ca. 18.000 betalende gæster og ca. 3000 skoleelever. mh

Udsnit af Skov- og Klitvæsenets stand med ting fra Naturskolen i Farum.

Miljøminister Helge Nielsen (i.m.) og Grindsted's borgmester, A. Chr. Andersen, (t.v.) under rundgangen.

Hugsten af bøg nedsat i hugståret 1973/74

Beregningen af den samlede hugst i hugståret 1973/74 er foretaget på grundlag af indberetninger fra samtlige skove og plantager med et bevokset areal på 50 ha og derover og fra et repræsentativt udsnit af skove derunder.

Hugsttallene omfatter udover den erhvervsmæssige hugst tillige hugst til eget brug.

Se iøvrigt tabel 1.

Det fald i hugsten, der allerede begyndte i hugståret 1972/73 (se SKO-

VEN 1974, s. 96-97) fortsatte i 1973/74, hvor hugsten blev yderligere nedsat med ca 100.000 m³.

Nedsættelsen skyldes sikkert dels gode konjunkturer i landbruget, som ofte medfører en reduktion af hugsten i kombinerede land- og skovbrugsejendomme, dels den almindelige afmatning i træindustrien, som indtrådte i løbet af 1974.

Af tabel 2 ses, at det især var bøgehugsten, der blev nedsat, idet den lå 91.000 m³ eller 13 pct. lavere end i det foregående år.

Bøgehugstens kævleandel er også faldet fra 77 % i 1972/73 til 72 % i 1973/74, hvilket sikkert skyldes en dimensionsforskydning af bøgehugsten således, at der i 1973/74 er hugget træer med mindre dimensioner end i 1972/73.

Hugsten af eg var ret uændret, mens hugsten af andet løvtræ udviste en svag stigning. For nåletræet lå hugstnedsættelsen på ca. 25.000 m³ eller 3 %.

Hugstens fordeling til skovenes størrelse er vist i tabel 3. For småskovene

Tabel 1. Hugsten i skove og plantager 1973/74. Efter Danmarks Statistik.

Effekter	Øerne				Jylland				Hele landet			
	Skovens størrelse			I alt	Skovens størrelse			I alt	Skovens størrelse			I alt
	- 50 ha	50-250 ha	250 ha og derover		- 50 ha	50-250 ha	250 ha og derover		- 50 ha	50-250 ha	250 ha og derover	
	100 m ³											
Bøg i alt	257	619	3 842	4 718	382	283	925	1 590	639	902	4 767	6 308
<i>Gavntræ i alt</i>	211	584	3 670	4 465	352	256	820	1 428	563	840	4 490	5 893
Kævler	140	421	2 989	3 550	232	193	581	1 006	372	614	3 570	4 556
Snitgavn, kassetræ	5	8	9	22	15	12	24	51	20	20	33	73
Gulvtræ	26	46	62	134	8	5	57	70	34	51	119	204
Cellulosetræ	31	102	523	656	28	29	106	163	59	131	629	819
Andet gavntræ	9	7	87	103	69	17	52	138	78	24	139	241
<i>Brænde i alt</i>	46	35	172	253	30	27	105	162	76	62	277	415
Eg i alt	17	61	538	616	24	29	121	174	41	90	659	790
<i>Gavntræ i alt</i>	16	57	491	564	22	26	103	151	38	83	594	715
Kævler	11	45	406	462	18	18	70	106	29	63	476	568
Andet gavntræ	5	12	85	102	4	8	33	45	9	20	118	147
<i>Brænde i alt</i>	1	4	47	52	2	3	18	23	3	7	65	75
Andet løvtræ i alt	116	127	575	818	290	113	251	654	406	240	826	1 472
<i>Gavntræ i alt</i>	80	104	500	684	243	91	193	527	323	195	693	1 211
Kævler	26	63	323	412	60	38	94	192	86	101	417	604
Cellulosetræ	7	25	114	146	8	8	18	34	15	33	132	180
Spånpladet træ	17	10	44	71	20	33	63	116	37	43	107	187
Andet gavntræ	30	6	19	55	155	12	18	185	185	18	37	240
<i>Brænde i alt</i>	36	23	75	134	47	22	58	127	83	45	133	261
Nåletræ i alt	155	334	2 184	2 673	1 366	1 145	4 372	6 883	1 521	1 479	6 556	9 556
<i>Gavntræ i alt</i>	133	322	2 155	2 610	1 300	1 104	4 261	6 665	1 433	1 426	6 416	9 275
Tømmer, bånd, spær	100	194	1 235	1 529	608	625	2 746	3 979	708	819	3 981	5 508
Lægter	4	17	66	87	18	28	183	229	22	45	249	316
Stager	4	8	18	30	3	5	35	43	7	13	53	73
Kassetræ, træuldstræ, papirtræ	5	43	326	374	265	167	534	966	270	210	860	1 340
Cellulosetræ	—	5	54	59	1	5	34	40	1	10	88	99
Spånpladet træ	11	49	383	443	378	247	585	1 210	389	296	968	1 653
Andet gavntræ	9	6	73	88	27	27	144	198	36	33	217	286
<i>Brænde i alt</i>	22	12	29	63	66	41	111	218	88	53	140	281
Løv- og nåletræ i alt 1973/74	545	1 141	7 139	8 825	2 062	1 570	5 669	9 301	2 607	2 711	12 808	18 126
Gavntræ	440	1 067	6 816	8 323	1 917	1 477	5 377	8 771	2 357	2 544	12 193	17 094
Brænde	105	74	323	502	145	93	292	530	250	167	615	1 032
Løv- og nåletræ i alt 1972/73	357	1 194	8 223	9 774	2 203	1 652	5 543	9 398	2 560	2 846	13 766	19 172
Gavntræ	316	1 140	7 864	9 320	2 081	1 574	5 315	8 970	2 397	2 714	13 179	18 290
Brænde	41	54	359	454	122	78	228	428	163	132	587	882

Tabel 2. Hugstens fordeling til træarter 1969-70 - 1973-74.

(1.0000 m ³)	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
Bøg	793	752	733	722	631
Eg	94	68	79	80	79
Andet løvtræ	139	121	136	134	147
Ialt løvtræ	1026	941	948	936	857
Nålehugst	1262	1168	1182	981	956
Samlet hugst	2288	2109	2130	1917	1813

Tabel 3. Hugstens fordeling til skovens størrelse 1969-70 - 1973-74.

(1.0000 m ³)	1969-70	1970-71	1971-72	1972-73	1973-74
Småskove under 50 ha	262	264	332	256	261
Skov 50-250 ha	342	302	281	285	271
Skove over 250 ha	1684	1543	1517	1377	1281
Ialt	2288	2109	2130	1917	1813
m ³ pr. ha bev.	5.7	5.2	5.3	4.7	4.5

på under 50 ha var hugsten ret uændret, idet den lille stigning i forhold til 1972/73 kan skyldes den repræsentative registreringsteknik. For skovene på 50-250 ha var der tale om en forholdsvis beskedne hugstnedsættelse på 14.000 m³ eller 5 %.

Hugstreduktionen har derfor især fundet sted i de større skove, hvor der ialt er hugget 96.000 m³ eller 7 % mindre end i 1972/73.

Den nedsatte hugst har bevirket, at savværkerne har måttet importere ret betydelige mængder rundt træ til opskæring. I året 1974 importeredes således ialt 48.536 m³ bøgkævler til en værdi af 11.539.000 kr. og 169.000 m³ nåletræstømmer til en værdi af 27.448.000 kr.

DDT og Hyllobius

Af lektor BRODER BEJER-PETERSEN, Zoologisk Institut, KVL.

Mens man i Sverige af grunde, som givetvis kun kan være af rent principiel natur - har forbudt plantedypningen i DDT, så man der næppe kan få fornyet dispensation, og efter afprøvning af en lang række alternative midler kun har fundet lindan anvendelig (og det får man nok heller ikke dispensation til), er der i Belgien udsendt en lille, elegant publikation om dypningens effekt og sikkerhed, nemlig *Nef, L.*: »Degrés d'efficacité et de sécurité du traitement par trempage contre Hyllobius abietis L.« Bulletin de la Société Royale Forestière de Belgique. Oktober 1974.

Man har i Belgien i statistisk korrekt anlagte forsøg sammenlignet dypning i dieldrin, heptaklor, DDT og lindan (alle i 2 % aktivt stof). Kun de to sidstnævnte er af interesse i Danmark. Resultaterne skal kort refereres i det følgende.

Afprøvning af virkning skete ved at sætte et antal snudebiller (størrelsesorden 10-20 pr. træ) på de dyppede planter under net 2 gange i første sæson, 2 gange i anden sæson, 1 gang juni 3. sæson, samt 1 gang maj 5. sæson.

Lindan ringere end DDT

Lindan var, bortset fra 1. sæson, klart ringere end DDT. DDT var som det eneste tilstrækkelig virksomt 3. sæson (2 år + 2 mdr. efter dypning). Svarende hertil viste giftbelægningerne sig holdbarest på DDT-planterne. Dette vil naturligvis sige, at insectici-

det kun langsomt »flyttedes« fra planterne eller blev nedbrudt. Ganske små mængder, 1-2 % af dem på barken blev fundet på skud fra 2. sæson; der er altså en meget svag systemisk virkning. De mængder, som f. eks. vildt ville kunne tænkes at optage ved at æde disse skud, er altså yderst beskedne.

Helt ubetydelige mængder, størrelsesorden 1/1.000 - 1/100.000, fandtes på planter i naboparcellerne, hvilket evt. kunne skyldes berøring under plantning eller skudklipping.

Nedvaskningen af lindan til jorden var i det øverste lag næsten 10 gange så stor som for DDT, og i 15-20 cm dybde optrådte lindan i ca. 40 gange så stor mængde. Dette var naturligvis ifølge det foregående kun lige under planterne.

Feltforsøg

Feltforsøg viste omtrent samme effekt af DDT i 1 og 2 % styrke, 2 % lindan var noget ringere.

DDT-emulsion (og formentlig langt mere lindan-emulsion) var svagt plantegiftigt, og reducerede skudvæksten lidt, mens DDT-sprøjtet pulver (som i 1 % styrke anvendes i Danmark) både i 5 % og 1 % opløsning var positivt (større skudlængde, mindre dødelighed).

Andre Insecticider

Nef gennemgår virkningen af (og har forsøgt) en række andre insecticider. Så godt som ingen - og da kun meget

vildtgiftige - yder beskyttelse ud over plantingsæsonen, altså ikke mod de på selve plantingsarealet (i 2. eller 3. sæson) klækkede Hyllobius.

Nef konkluderer, at plantedypning i DDT utvivlsomt reelt er en langt mere miljøvenlig forebyggelsesmetode end de sprøjtninger (evt. gentagne) af planterne og deres frie omgivelser i skoven, som anvendelsen af andre kemiske midler måtte føre til. Derfor anbefaler Nef - indtil en biologisk bekæmpelsesmetode måtte foreligge, fortsat anvendelse heraf og dispensation hertil, vel vidende at det ikke er »populært«. I Sverige skønner man p. t., at DDT-forbudet vil koste skovbruget mellem 30-75 mill. sv. kr./år (Eidmann, »Skogen« 3, 1975).

Konklusion

For Danmarks vedkommende styrker de belgiske forsøg opfattelsen af, at DDT er det bedst egnede insecticid mod Hyllobius, og at den nuværende anvendelse ved dybning giver meget lidt spredningsrisiko af DDT. Det bliver siddende på planterne, og nedbrydes der, og planterne »udgør« blot en ubetydelig del af kulturarealet.

En alternativ metode - som dog ikke ville give nær så god sikkerhed - ville være total renholdelse af kulturarealet, kemisk eller mekanisk, idet Hyllobiusangrebene er mindre på bar jord end i vegetation. En sådan metode ville bestemt ikke være mere fauna-venlig end opretholdelse af DDT-dypningen.

Eksport af cellulosetræ fra danske skove

Som det vil være Skoven's læsere bekendt, sker der for tiden en voldsom ekspansion af cellulosetræeksporten fra Danmark.

Som vist i nedenstående figur, lå den månedlige eksport indtil midten af 1974 på omkring 1000 m³. I løbet af efteråret 1974 skete der imidlertid en 2-3-dobling af eksporten, og denne udvikling er fortsat i accellereret tempo i de første 3 måneder af 1975 således, at man i marts var helt oppe på knap 23.000 m³, svarende til en værdi

af 2,6 millioner kr.

Det kan på nuværende tidspunkt forudses, at størrelsen af eksporten af cellulosetræ for året 1975 nok vil komme til at ligge på omkr. 500.000 m³.

Som det fremgår af figuren skyldes næsten hele eksportstigningen en øget eksport af nåletræ, men meget tyder på, at der i løbet af året 1975 også vil ske en betydelig stigning i eksporten af løvtræ til cellulose.

Sverige er langt det vigtigste aftager-

land, men der går også cellulosetræ til Norge, Storbritannien og Vesttyskland.

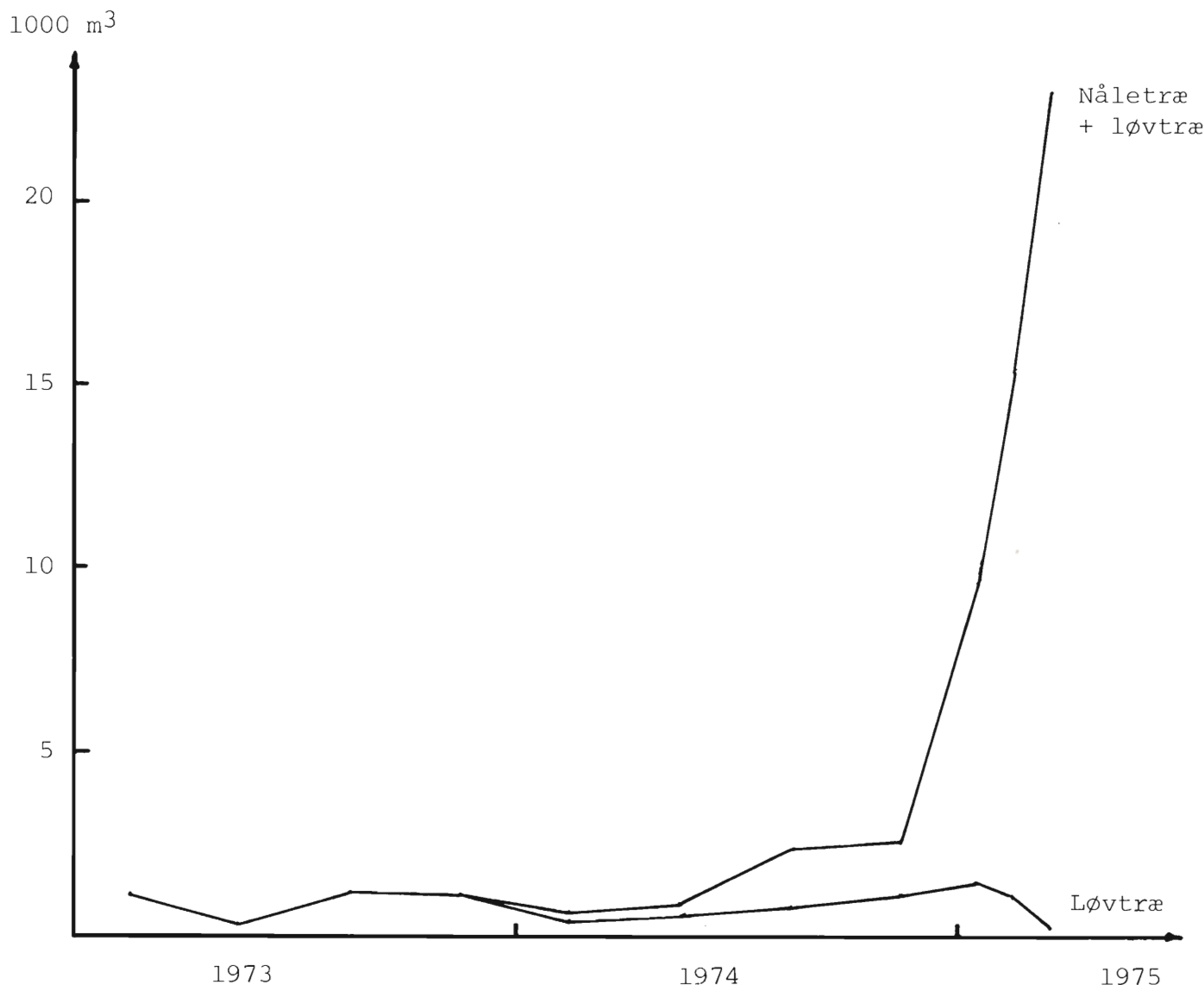
Man kan med rette undre sig over, at der i disse nedgangstider er en så stor efterspørgsel efter cellulosetræ fra Danmark.

Dette skyldes ikke, at der er en øget efterspørgsel på papir og cellulosemasse. I øjeblikket kører en stor del af de svenske cellulose- og papirfabrikker på nedsat kraft og enkelte papirfabrikker har stoppet produktionen. Den store efterspørgsel efter dansk cellulosetræ skyldes først og fremmest, at man på langt sigt ønsker at bibeholde det gode handelssamkvem, man har med de danske leverandører.

En ting, der har stor indflydelse herpå, er den mindre tilvækst, der er konstateret i bl. a. Sverige og som flere gange er omtalt her i bladet, senest af direktør *Ole Fog* i sidste nummer af SKOVEN.

Man må sluttelig konstatere at indkøbene til de nordiske fabrikker vil fortsætte fremover.

KD og MH

Lærebog i landskabslære

Statsskovrider *E. Laumann Jørgensen* har siden 1972 varetaget undervisningen i faget Landskabs- og Fredningslære ved Landbohøjskolen.

Faget, der er obligatorisk på skovbrugsstudiet, men valgfrit på de fleste andre studieretninger, omfatter to ugentlige forelæsninger i to semestre samt et par ekskursioner. Laumann Jørgensen har allerede nu udført det pionerarbejde at skrive og publicere et kompendium, som fortjener at blive kendt også uden for de studerendes kreds – faktisk af enhver, som har virkelig interesse for emnet.

Kompendiet skal ifølge forfatteren „ses som et kortfattet, ufærdigt og foreløbigt lærebogsmateriale, der i de kommende år vil være under løbende supplering og korrektion...”. Jeg lægger derfor i anmeldelsen hovedvægt på en indvending af principiel karakter, mens nogle indvendinger vedrørende disposition og fremstilling af stoffet kun strejfes.

Indvendingen er, at der ikke foretages nogen udtrykkelig vurdering af befolkningens behov for de forskellige former for landskabelige goder og af, hvad det koster samfundet at sikre dem. Sådanne vurderinger er yderst problematiske, men det retfærdiggør ikke, at de udelades. I en lærebog kan begreber som „karakteristiske og værdifulde landskabs-elementer, kulturelementer, videnskabelige lokaliteter” o.s.v. ikke være sakrosante. Formålet med undervisningen er jo ikke at hverve disciple. Der eksisterer en grundlæggende fredningsproblematik, som man ikke i en lærebog bør slippe udenom med en påstand som denne: „... eftersom natur og landskab i til-

tagende grad bliver en mangelvare, efter at industrialiseringen og motoriseringen mere og mere behersker vort samfund, er beskyttelse og opretholdelse samt skabelse af „natur og landskab” blevet fundamentale begreber, hvis vi og vore efterkommere skal kunne evne at overleve”.

Laumann Jørgensen er naturligvis klar over, at behovene for natur og landskab må afvejes mod omkostningerne ved at imødekomme dem.

Det fremgår af kompendiet, at han er særdeles prisbevidst. Og følgende passage, som jeg har omfattet som en slags programerklæring, skal fremhæves i denne sammenhæng: „...med en tiltagende knaphed på ressourcer og råstoffer må Danmark nødvendigvis betragte dyrkbar jord i produktivt øjemed som det eneste, store aktiv, vi har fra naturens hånd. Landskabs- og Fredningslærens relationer til befolkningens fritids- og friluftsliv, til sikring af kulturhistorie, æstetik, fredning m.m., kanaliseres herved mere og mere til bestemte områder, ikke mindst til de bynære zoner ...”. Cost/benefit-tankegangen er til stede - jeg vil blot gerne have den helt klart frem og uddybet i eet eller flere selvstændige afsnit.

Faget behandles ud fra en biologisk-teknisk grundopfattelse. Laumann Jørgensen forklarer diplomatisk dette valg med fagets placering ved en jordbrugshøjskole. Det står for min egen regning, når jeg siger, at kun en biologisk-teknisk angrebsvinkel er forsvarlig, når sagen gælder det åbne land. Modstykket: en arkitektonisk-kunstnerisk grundopfattelse hører

hjemme i haver og deciderede parker. Kompendiet falder i tre hovedafsnit: landskabslære, fredningslære og landskabsplaner. Et sidste afsnit: naturforvaltning og landskabspleje er endnu ikke udarbejdet, men de foreliggende afsnit kan udmærket opfattes som en helhed.

Landskabslæren

Landskabslæren indledes med tre lidt for korte afsnit: kvartær-geologiske hovedlinier, postglaciale landskabs-elementer og nyere fysiske landskabs-elementer. Derpå males med bred pensel et billede af biologiske landskabs-elementer; særlig fortjenstfuld er her understregningen af behovet for forskning vedrørende primitive landbrugsformer. – Til sidst behandles „menneskeskabte landskabs-elementer”, d.v.s. bygningsværker af forskellig art (hovedparten af landskabs-elementerne i det foregående afsnit er i øvrigt også „menneskeskabte”).

Fredningslæren

Fredningslæren er m.h.t. form og indhold det efter min mening bedste afsnit. Her gennemgås fredning i historisk perspektiv, fredningsinstitutioner (forbilledligt!), legale fredningszoner, allemandsretten og fredningstyper.

Landskabsplaner

Landskabsplaner indledes med et afsnit „analysefasen”. Her føres læseren nogenlunde smertefrit gennem et område, der for de fleste vil være en jungle: de fremlagte fredningsboniteringskort (der savnes en vurdering af de benyttede principper), landskabsanalysen 1971 for hovedstadsamterne samt regionsplanen 1972 og ideskitsen 1973 for samme område. Afsnittet bærer præg af, at det ved undervisningen suppleres med kortmateriale m.m.; det burde overvejes at illustrere afsnittet med kortskitser. - I det flg. afsnit: naturparker lægges hovedvægten med rette på „de såkaldte nærrekreative, altså hvordan vi skal fremskaffe, strukturere og forvalte vore urbane eller bynære områder”. I sidste afsnit gennemgås en række konkrete landskabsplaner. Det er forståeligt - og rimeligt - at der gøres mest ud af Vestskovprojektet; her når fremstillingen et dramatisk højdepunkt.

Som naturligt er i et fag som dette, rummer kompendiet mange diskutabile synspunkter, men det forøger jo blot interessen. Kompendiet være hermed anbefalet.

E. Laumann Jørgensen: Kompendium i Landskabs- og Fredningslære. - København (DSR Forlag, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole) 1975. 217 s., upag., rotapr. Kr. 95,00.

Finn Helles.

Juletræproduktion omkring Hamburg

Forfatteren undersøgte i efteråret 1974 under en rejse, der var blevet til med støtte af Carlsen-Langes Legatstiftelse, forholdene for dyrkning af pyntegrønt i det nordlige Vesttyskland. I denne artikel om juletræproduktionen i Forstgemeinschaft Hollenstedt ser man, at tyskerne henter megen inspiration her i Danmark.

Af skovrider E. TOLSTRUP.

De private skove i Niedersachsen sorteres tilsynsmæssigt under „Landwirtschaftskammer“ (LWK) i Hannover og i Oldenburg. Under LWK i Hannover findes 340.000 ha privatskov fordelt på 12 „Forstämter“ (FA), og et af disse er FA Stade under Forstmeister *Lubisch* - SW for Hamburg mellem Elben og Weser - med ialt 32.000 ha privatskov og en årlig hugst på 72.000 m³ eller ca. 2,4 m³ pr. ha. - Under FA Stade sorteres 7 Forstbetriebgemeinschaften med hver sin „Förster“ (Oberförster, Forstamtmann eller Forstamtsrat). Disse var oprindeligt ansatte af de privat organiserede Forstgemeinschaften (Småskovsforeninger), men er netop nu blevet offentligt ansatte under LWK.

Hollenstedt

Forstbetriebgemeinschaft Hollenstedt, som jeg besøgte i juli 1974, ligger SW for Hamburg med en geografisk udstrækning på 25x60 km, et skovareal på 3000 ha fordelt på 250 skovejere, hvoraf en enkelt har 350 ha, resten altså med en gennemsnitsstørrelse på 10 ha. Den årlige hugst er ansat til ca. 6000 m³ eller 2 m³ pr. ha, efter at man netop er blevet færdige med stormfaldet fra 1972 på 48.000 m³ eller 16 m³ pr. ha. Forstbetriebgemeinschaft Hollenstedt ledes meget selvstændigt af Oberförster (Of.) *Ressel* (D. 2151 Holtorfbo-

stel) siden 1962. Disse skove lige udenfor Hamburg har en ideel beliggenhed for levering af juletræer og pyntegrønt, og der fandtes da også, da Of. *Ressel* blev antaget, godt 100 ha med specialkulturer. Han var imidlertid stærkt interesseret i en udbygning af disse, og der findes nu i 1974 ca. 350 ha med specialkulturer indenfor foreningen, næsten alle anlagt på landbrugsjord midt i og sammen med kornmarkerne, og man regner med, at dette areal vil blive fordoblet i løbet af de kommende 10 år, ved tilplantning af de ringeste landbrugsjorder. (Bon. 18-25 pkt.). Kun undtagelsesvis bliver disse specialkulturer anlagt på gammel skovjord og da i reglen med de midlertidige pyntegrøntproducenter *douglas* og *grandis*.

Klipningen af disse sker indtil en alder på ca. 25 år, hvorefter de fortsætter som skovtræer.

Specialkulturer

Specialkulturerne er i reglen kortvarige og sigter mod levering af potteplanter „Balkonfichten“, klumpplanter samt juletræer og en del pyntegrønt ved slutafriften. Oprindeligt lå hovedvægten på blågran (*picea pungens*), *omorica* og *grandis*, men derudover er man nu efter at have været i Danmark for at se, hvordan man dyrker dem, gået stærkt

ind for nordmannsgran og *nobilis*. Derudover har man også prøvedyrkninger med *abies homolepis*, *abies ko-reana* og *abies veitchii*, uden tilfredsstillende resultat især for *veitchii*, der hurtigt taber nålene, ligesom *grandis* også gør det.

Of. *Ressel* har selv udført en omfattende forsøgsvirksomhed, således at han indenfor hele FA. Stade nu er konsulent med gødskning og sprøjtning samt dyrkning af specialkulturer, og derudover også bliver brugt som konsulent for dem, der arbejder med specialkulturer i den øvrige del af Niedersachsen.

Produktion

Produktionen fordeler sig i dag til:

		Nypl.
Pungens	60-70%	ca. 60%
Omorica	15-20%	ca. 10%
Nordmannsgran	15-20%	ca. 30%

Der plantes for tiden ca. 500.000 planter årligt, men arealerne med nordmannsgran og *nobilis* vil nok øges, selv om omdriften for nordmannsgran er på ca. 10-12 år mod for pungens kun 6 år. Man kan altså nå to rotationer pungens for hver rotation nordmannsgran.

Blågran (*picea pungens*) er hovedkulturen, og hos en landmand i nærheden med en gård på 40 ha, så jeg de forskellige trin på de ialt 15 ha, han i dag dyrkede med pungens.

Plantningerne behandles fuldstændigt som landbrugsjord, og denne lette sandjord er i vel rensat stand ved anlægget. Afhængig af boniteten og gødskningsstrangen gives en grundgødsning på 1000 kg thomasfosfat og 600 kg patentkali pr. ha. Indhegning er nødvendigt af hensyn til kanner og større vildt. De ældre kulturer var på 80x80 cm, men man er nu gået over til 1x1 m med sprøjtegange for hver 20 cm.

Altså knap 10.000 pl. pr. ha, der i dag koster 0,30 - 0,40 DM pr. stk. fra planteskole.

Plantningen er billig i den veltilberedte jord, og der sættes i nøjagtigt forbandt af et to-mandshold efter knudsnor 3000 pl. pr. dag.

Sprøjtning

Herbicidesprøjtningerne gentages hvert år for at holde jorden ren. Efter omdriften på 6 år, brækker man jorden 1 år for at rense for kvik og andet ukrudt, der breder sig i de sidste år. Gødskning foretages også udover anlægsåret med »Blaupunkt« 12-12-17-2 klorfri ved hver plante efter behov. Efter plantningen sprøjtes arealet med 1 kg Domatol og 3 kg Gesotop pr. ha og for at undgå en for stærk vækst af ukrudtet om efteråret og i den milde vinter sprøjtes atter om efteråret med 1,5 kg Domatol.

Skader

Pungens er ret udsat for mange skader: svampe og insekter, der ødelægger knopperne, sitkalus, rødt spind, mider m.m., der derfor bekæmpes med sprøjtning. Planterne beskæres for uønskede grene, og mangler topknoppen, bindes to eller tre grene fra grenkransen op i juli måned, når de har sluttet højdevæksten. Når skudene er forveddet i august beskæres de, så kun et bliver tilbage til næste års topskud.

Fra det 4. år begynder høstningen af de første ca. 20 % af træerne til pottplanter, »Balkonfichten« og klumpplanter og i det 5. år tillige juletræer for så endelig at slutte høsten i det 6. år med opklipping af de ikke egnede til pyntegrønt.

Salg på roden

Priserne for pungens til juletræer og klumpplanter ligger på 6-8 DM pr. stk. afhængig af størrelse, men en del af træerne (kulturerne) sælges også på roden, når de er 4 år gamle til høstning over 3 år, altså i det 4., 5. og 6. år, til juletræssgrossister, der så selv overtager driften og høstningen af træerne over disse år. Ejeren eller foreningen kan så, efter regning, påtage sig de nødvendige arbejdsoperationer efter grossistens ønske. Dette kan være en fordel for grossisten, der så får en eventuel værdistigning med, og kan foretage høstningen, når og i den størrelse, der passer ham.

Det kan dog også give bagslag, når han mener, at plejeforanstaltningerne er unødvendige, og kulturen gror til i ukrudt, og derfor giver ringere former end ønsket. Ved sådanne salg på roden er prisen for en 4-årig kultur 4-4,5 DM pr. træ. Of. Ressel har selv måttet opbygge salgsorganisationen ved at henvende sig til »Verband Grosshändler von Weihnachtsbäume«, der findes i flere af de store byer i Nord- og Vesttyskland, og han nævnte, at en levering f. eks. kunne bestå af 5000 juletræer, 2000 pottplanter og 1000 klumpplanter, hvoraf de to sidste former efter brugen til dekoration og juletræer bliver udplantet i haverne.

Til haverne foretrakkes de blå typer, hvoraf der normalt i alm. frøudsæd kun findes 15 %, medens de grønne typer går ligeså godt til juletræer.

Nobilis- og Nordmannsgran

De ældste plantninger af nordmannsgran og nobilis er fra 1962, da OF. Ressel tiltrådte og blev dengang plantet for tæt. I 1973 var prisen til grossist for nordmannsgran 9-10 DM pr. m og for nobilis 12 DM, og man regner for 1974 med en stigning på 10-15 %. På de ringere boniteter kan grenkransene på nordmannsgran komme

til at sidde for tæt, hvorfor man i en del tilfælde har bortskåret hver 2. grenkrans for at få større afstand mellem disse. En del juletræer sælges til folk, der selv henter dem i plantagerne for en nordmannsgran på 1,5 m opnås da ca. 20 Dm. For nordmannsgran er sidelæ oftest vigtigere end overstandere eller ammetræer.

Af nordmannsgran findes der idag ca. 100 ha, og det stiger stadig, men da omdriften ligger på ca. 10 år og med ca. 4000 træer pr. ha mod pungens i 6 år med ca. 10.000 træer pr. ha og en udnyttelse på ca. 80 % juletræer, skal prisen for nordmannsgran jo ligge en del over prisen for pungens for at bringe det samme udbytte.

Græs

Det er dog ikke alle kulturer, der er så velplejede som de pungenskulturer jeg beskrev foran, så de gror til med græs m.m. og bliver ikke så velformede. Udbyttet af planter bliver da ofte kun 50 % eller mindre, så der er noget at hente for dem, der kan overkomme eller vil betale for at få arbejdet udført. I en ret græsbundet kultur, dog ikke nær så slem som i en skovkultur, havde OF. Ressel opnået glimrende resultater ved udstrøning af 40 kg granuleret Casuron Combi G pr. ha. Omkostning ca. 300 Dm pr. ha. Det anbefales at foretage udstrøningen i marts, men da udvaskningen sker med 10 kg pr. måned pr. ha vil der i løbet af sommeren komme en del genvækst af græs m.m. OF. Ressel havde et sted, ganske vist for sent, foretaget udstrøningen i maj, og mente her, at kulturen kunne klare hele sæsonen. På andre græsbundne jorder anbefalede Ressel, Basinex P (Dau-pon × Dalapon), til sprøjtning nu i efteråret.

Pyntegrøntpriser 1973

Nobilis en bland.	2,60-5 Dm pr. kg af kval. II og III (6,10-11,70 D.kr.)
Blå pungens	1,40-1,80 Dm pr. kg (3,30-4,20 D.kr.)
Grøn pungens	0,60 Dm pr. kg (1,40 D.kr.)
Nordmannsgran	1,60 Dm pr kg (3,80 D.kr.)

1 Dm = 2,35 D.kr. 1kr. = 0,43 Dm

Disse priser svarer jo mere til vore detailpriser, og gælder muligvis nærmest for salg til de såkaldte »Einzelhändler«. (detailister).

SI - noter:

Forsøg med heltræflisning

I september 1974 udførtes på Hede-selskabets 5. distrikt forsøg med heltræflisning i skoven. To forskellige systemer blev afprøvet i 1. tynding i gran:

1. Heltræflisning på oparbejdningsplads ved bilvej.

2. Heltræflisning i bevoksning.

Forsøgene blev udført i et bredt samarbejde mellem skovbruget, spånpladeindustrier, transportfirma og maskinfabrikanter.

Resultaterne fra forsøgene foreligger nu i rapporten: Forsøg med heltræflisning i skoven.

Den praktiske gennemførelse af forsøgene og rapportudarbejdelsen er blevet til i samarbejde med Driftsteknisk afdeling ved Norsk Institut for Skogforskning.

Savværkstømmer

Skovteknisk Institut leder det fællesnordiske skovtekniske projekt: Skovning, transport og terminalhåndtering af hele stammer.

Der er i april publiceret to rapporter:

1. Central upparbetning av hela stammar vid Hasselfors Bruks AB
Ekonomi nr. 1 1975, Forskningsstiftelsen, Skogsarbeten.

Som bekendt er sortimentsmetoderne næsten enerådende i Sverige, hvor mindst 99 % af træet forlader skoven i afkortet tilstand. Et af de ganske få steder, hvor man siden 1965 har sendt hele stammer til terminal/savværk er Hasselfors Bruks AB, hvor man årligt oparbejder 120.000 m³ hele stammer til 90.000 m³ afkortet træ, der opskæres på eget savværk, og 30.000 m³ cellulosetræ, der flishuges og sælges videre.

2. Renskæringens betydning for skovning og terræntransport af savværkstømmer.

23 sider. Skovteknisk Institut februar 1975. SI-abonnenter modtager publikationen automatisk.

I rapporten redegøres for tidsstudier på skovning og terræntransport af tømmer, henholdsvis renskåret og ikke-renskåret.

Endvidere er Skovteknisk Instituts tidligere tidsstudier på skovning og terræntransport af gran udnyttet til et overslag over renskæringens betydning for tidsforbruget og for omkostningerne ved forskellige bevoksningsdiametre og trilleprocenter.

Quickwood

Skovmaskiner Langå Aps har overtaget forhandlingen af den østrigske plantemaskine Quickwood. Prisen bliver ca. 30.000 kr. og ikke som tidligere anført i SI-rapporten 37.000 kr.

Ingeniør til Skovteknisk Institut

Pr. 1. maj har instituttet antaget civilingeniør *Per Rosendahl Møller* (32). Per Rosendahl Møller har før sin ingeniøruddannelse været beskæftiget 5½ år ved landbruget og gennemgået en landbrugsuddannelse på landbrugsskoler.

P.R.M.'s opgaver i instituttet bliver at virke som konsulent for instituttets øvrige medarbejdere i spørgsmål vedrørende tekniske konstruktioner og beregninger.

Driftteknisk rapport nr. 13 fra Norge

Driftteknisk afdeling ved NISK (Norsk Institut for Skogforskning) redegør i driftteknisk rapport nr. 13. Tidsskrift for Skogbruk 1975, 83. årg. hefte 1 for virksomheden i 1974. Nedenfor har vi nævnt de for danske forhold mest interessante artikler:

Per Gunnar Danielsen: Produksjon av grunnflis med transportable flishoggere.

Harald Egner: Kappning og sortering av hele stammer ved bilveg med Øsa 770 gripesag.

Fritz Møller og *Arne Bakken*: Lastbilforsøg af hele træer fra nåletræs-tyndinger.

Tor Inderberg: Prestasjonsstudier av Logma T-310 kvistmaskin.

Albert Winsents og *Reidar Skaar*: Drift, biltransport og utnyttelse av heltrebjørk.

Johan Aas: Vårnutstyr til skogsarbeid.

Nye fremstillingsomkostninger for løv- og nåletræeffekter

I 1973 udarbejdede instituttet et sæt fremstillingsomkostninger for de almindeligste løv- og nåletræeffekter. Dengang blev publikationen solgt i 400 eksemplarer. Under indtryk af dette behov har vi med de nye overenskomstpriser for privatskovbruget pr. 1.-4. 75 udarbejdet et nyt sæt *Data til dækningsbidragsberegninger*. Udarbejdelsen er muliggjort med støtte fra Carlsen-Langes Legatstiftelse.

Foruden selve omkostningerne til skovning og transport indeholder publikationen også vejledende oplysninger om fastmassetal samt tidsforbrug til skovning og terræntransport for de enkelte effekter.

Det er tanken i løbet af året at supplere publikationen med priskurver og kurver over tidsforbrug.

Publikationen tilgår automatisk SI-abonnenter. Andre kan rekvirere publikationen ved Skovteknisk Institut (01) 12 21 66. Pris 15 kr. pr. stk.

Kommer der mindre svenske maskiner

Skogs- og Lantarbetsgivareföreningen (SLA i Syd- og Mellem-Sverige har en afdeling, der gennem informations- og rådgivende virksomhed arbejder med skovbrugets rationalisering blandt foreningens medlemmer.

Denne afdeling - Skogsbyrån - afholder blandt andet et årligt „förvaltaremöte”, hvor man informerer om aktuelle problemer og om muligt demonstrerer nye tekniske løsninger af interesse, samt lægger op til diskussion deltagerne imellem.

Skovteknisk Institut har i år fulgt dette to-dages informationsmøde i Katrineholm den 21. og 22. april.

Hovedvægten var i år lagt på maskiner og systemer til udhugning, medens emner af mindre omfang var skovvedligeholdelse, skovningsplanlægning, arbejderbeskyttelse og overenskomsttaler. Dette sidste punkt var ikke mindst interessant i lyset af den på samme tid løbende skovarbejderstrejke i det nordlige Sverige.

Hovedemnet, maskiner og systemer til udhugning, blev belyst ved foredrag og ved demonstrationer i skoven.

I diskussionen om dette emne var det meget interessant at bemærke, at en stor del af deltagerne - af forskellige grunde - var betænkelige ved de af industrien præsenterede stadig større og tungere maskinløsninger, der samtidig er meget kapitalkrævende, men også yderst effektive.

Diskussionen begynder således også i det store skovland at gå på mulighederne for mindre og overfor naturen mere skånsomme maskiner.

Et spørgsmål, der optager diskussionen i Sverige meget, er spørgsmålet om „vinschgallring” - spiludhugning - altså fremtrækning med spil til stikspor af selektivt fældede træer. Denne udspilning er i de svenske udhugningssystemer meget central, idet man forestiller sig, at oparbejdningen, afkvistning/afkortning eller flisning ikke skal foregå i bevoksningen, men ved stikvej eller på oparbejdningsplads ved bilfast vej.

Der blev under mødet demonstreret flere forskellige maskinløsninger til „vinschgallring” kombineret med afkvistning/afkortning ved stikvej, og flisning ved bilfast vej.

Til oparbejdningen blev demonstreret dels den svenske TVIGG kvister/kapper (pris ca. 750.000 d. kr. incl. basismaskine), dels den danske STRIPPER lettere ombygget (pris ca. 100.000 d. kr. incl. basismaskine).

Til flisning ved bilfast vej blev demonstreret BRUKS store transportable flishugger (pris ca. 700.000 d. kr.), med en meget stor præstation, men samtidig sårbar overfor sand og sten, som alle andre flishuggere.

For en dansk deltager var diskussionen omkring maskinstørrelse det mest spændende, idet en ændret svensk indstilling og udvikling på dette felt mere vil være i trit med danske tanker end den foreløbige udvikling i Sverige.

For dansk skovbrug og skovmaskinindustri vil der således åbnes nye muligheder for et samarbejde om udvikling og produktion af mindre maskiner til skovning, transport og skovvedligeholdelse.

Stormfald

Omfattende stormfald har fundet sted i de senere år, såvel herhjemme som i vore nabolande:

Danmark:

1956:	0,4 millioner m ³		
1962:	0,2	-	-
1967:	2,7	-	-
1977:	?		

Sverige:

1966:	4,0 millioner m ³		
1967:	3,0	-	-
1969:	37,0	-	-
1971:	2,0	-	-

Vesttyskland:

1967:	10,0 millioner m ³		
1972:	14,0	-	-

Skovteknisk Institut har for midler bevilget af *Carlsen-Langes Legatstiftelse* udarbejdet en summarisk oversigt over vigtige svensk-tysk-danske artikler, foredragsreferater og videnskabelige afhandlinger, der behandler registrering, planlægning, metode- og maskinvalg, sikkerhedsspørgsmål og videretransport af stormfældet træ.

Svendborg får ny skov

Svendborg får nu en ny skov. Svendborg kommune har indledt beplantningen af et 80.000 kvadratmeter stort areal ved Skårup skovmølle. Det skal erstatte den fredskovforpligtede grund i Gl. Hestehauge, hvor Specialarbejderforbundet skal bygge kursussejendom. Foreløbig plantes 15.000 bøgetræer. mh

Hæderspris til eksportfirmaer

Fem danske virksomheder har i begyndelse af maj fået Kong Frederik den Niendes hæderspris for fortjenstfuld indsats for dansk eksport.

Egedal Maskinfabrik, Horsens, var en af prismodtagerne. Egedal Maskinfabrik har specialiseret sig i mekaniserede redskaber til planteskoler, bl. a. furemaskiner, sandstrømaskiner og hullemaskiner samt maskiner til tilplantning. - Prins Henrik overrakte priserne i Udenrigsministeriets gule Palæ. P.H.

Forberedelse af u-landseksperter

Når DANIDA eller FAO udsender eksperter til u-landene, har det hidtil været en regel, at eksperterne før udsendelsen gennemgår dels et sprogkursus og dels et orienteringskursus om almene forhold i u-landene. Noget egentlig faglig forberedelse har ikke fundet sted, udover hvad eksperter selv har taget initiativet til og betalt.

Det forstlige u-landsudvalg har ved en henvendelse til DANIDA søgt at få dette forhold ændret, idet en faglig forberedelse til det job, man skal varetage i u-landene, må anses for lige så, om ikke mere betydningsfuld end den generelle orientering. Udvalget indsendte derfor til DANIDA et forslag, der gik ud på, at eksperter, der skal udsendes efter ansøgning, kan opnå erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, rejsepenge m.v. i en forberedelsesperiode på op til 10-12 dages varighed. Forberedelsestiden skulle f. eks. bruges til opsøgning af litteratur, interviews med fagligt kvalificerede personer og besøg på relevante institutioner. Ansøgninger om støtte kunne udarbejdes i samarbejde med det forstlige u-landsudvalg og godkendes af DANIDA i hvert enkelt tilfælde. Dette forslag er nu tiltrådt af DANIDA, og forslag til faglig forberedelse for foreløbig 5 eksperter, der står foran udsendelse, er under udarbejdelse. Ordningen er indført som et 1-årigt forsøg og omfatter eksperter, der udsendes indenfor skovbrugssektoren gennem DANIDA og FAO. Forberedelsestiden kan måske forekomme beskedent, men den nyindførte ordning har dog efter alt at dømme vide perspektiver, også for andre brancher.

*J. C. Briand Petersen/
sekr. for Det forstlige U-landsudvalg.*

Miljøforvaltningskursus

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole afholder i lighed med tidligere år i dette efterår et kursus i miljøforvaltning.

Kurset foregår under ledelse af højskolens Miljøværnscenter.

Følgende kursussemner vil blive behandlet:

Landskabslære.

Forurening af søer og kystnære områder.

Populationsøkologi.

Pesticider (med panelhøring).

Biologisk bekæmpelse.

Forurening med planteneringsstoffer og fra fast affald.

Vandforurening og spildevandsrensning.

Virus i vand og slam.

Luft og støjforurening.

Førelæsningsadministration, -økonomi og -politik.

Kursus påbegyndes mandag den 8. september og afsluttes tirsdag den 2. december. Undervisningen meddeles på periodens mandage og tirsdage fra kl. 15,15 til 17,15.

Der afholdes skriftlig eksamen i faget mandag den 15. december 1975.

Kursuskompensere kan købes i De stu-

derendes Råds boghandel, Thorvaldsensvej 40, 1870 København V.

Man kan tilmelde sig dette Miljøforvaltningskursus ved henvendelse inden 12. september til:

Studiekontoret,

Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, 1870 København V.

Telefon (01) 35 17 88, lokal 2240.

mh.

Dansk stålgærde
- effektiv indhegning

NKT
AKTIESELSKABET
NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER
Gl. Banegaardsvej 25 . 5500 Middelfart
Tlf. (09) 41 10 30

158

Vi er købere til bøg og ask samt lidt ege- og elmekævler.

HVALSØ NY SAVVÆRK OG TØMMERHANDEL

4330 Hvalsø

Tlf. (03) 40 81 36

Et godt træ har sin værdi...

HAFNIA - HAAND I HAAND

Holmens Kanal 22 . 1060 København K
Tlf. (01) 13 14 15

Sagkyndige til vurdering af skove

Med virkning for tiden 1. april 1975 til 31. marts 1983 vil de af ministeren for skatter og afgifter beskikkede sagkyndige medhjælpere ved vurdering af skove være følgende:

1. Statsskovrider *I. Thejll Jelnes*, Ostrupgård, 3230 Græsted.
Særlig for: København, Roskilde og Bornholms amtskommuner.
2. Statsskovrider *Niels Anker Larsen*, Arresødal, 3300 Frederiksværk.
Særlig for: Frederiksborg amtskommune.
3. Skovrider *Arthur Knudsen*, Skjoldenæsholm, 4174 Jystrup.
Særlig for: Vestsjællands amtskommunes nordre skyldkreds.
4. Statsskovrider *Jørgen E. Bruun*, Skovhuset, 4180 Sorø.
Særlig for: Vestsjællands amtskommunes søndre skyldkreds.
5. Skovrider *J. H. Lassen*, Vemmetofte, 4640 Fakse.
Særlig for: Storstrøms amtskommunes nordre skyldkreds.
6. Skovrider *Poul R. S. Jensen*, Rønhave Parkvej 36, 4736 Karrebæksminde.
Særlig for: Storstrøms amtskommunes søndre skyldkreds.
7. Skovrider *Chr. E. Holck*, Krengerup Skovridergård, 5620 Nårup.
Særlig for: Fyns amtskommune.
8. Skovrider *Lars Brorsen*, Reventlowsvej 89, 5600 Fåborg.
Særlig for: Fyns amtskommune.
9. Statsskovrider *Paul Morville*, Egense, 6300 Gråsten.
Særlig for: Sønderjyllands amtskommune.
10. Statsskovrider *Johannes Rafn*, Vejlbø, 8600 Silkeborg.
Særlig for: Ribe amtskommune.
11. Statsskovrider *Børge Gelhede*, Klokkedalshøj, Boller, 8700 Horsens.
Særlig for: Vejle amtskommunes nordre og søndre skyldkredse.
12. Statsskovrider *Vagn Johansen*, Ulfborggård, 6990 Ulfborg.
Særlig for: Ringkøbing amtskommune.
13. Skovrider *Chr. Philipsen*, 6732 Guldager.
Særlig for: Århus amtskommunes sydøstre og vestre skyldkreds.
14. Statsskovrider *Kr. B. T. Elmquist*, Tingtofte, 8900 Randers.
Særlig for: Århus amtskommunes nordøstre skyldkreds og Viborg amtskommunes søndre skyldkreds.
15. Overklitfoged *Peter Skarregaard*, Søholt, 7700 Thisted.
Særlig for: Nordjyllands amtskommunes nordre skyldkreds og Viborg amtskommunes nordre skyldkreds.
16. Skovrider *Erwin Scheurer*, Hjedbæksbård, 9541 Suldrup.
Særlig for: Nordjyllands amtskommunes søndre skyldkreds.

mh.

Hermed en tak

til skovdistrikter, skovbestyrere og skovfogeder!

I anledning af, at jeg på grund af alder og i forbindelse med A/S Junckers Industriers overtagelse af aktiemajoriteten i A/S De forenede Træskofabrikker den 1. maj 1975 trækker mig tilbage som træopkøber for A/S De forenede Træskofabrikker, føler jeg trang til at rette en hjertelig tak til Dem alle for det gode samarbejde, vi har haft i min tid som leder af fabrikken og gennem mit arbejde som træopkøber.

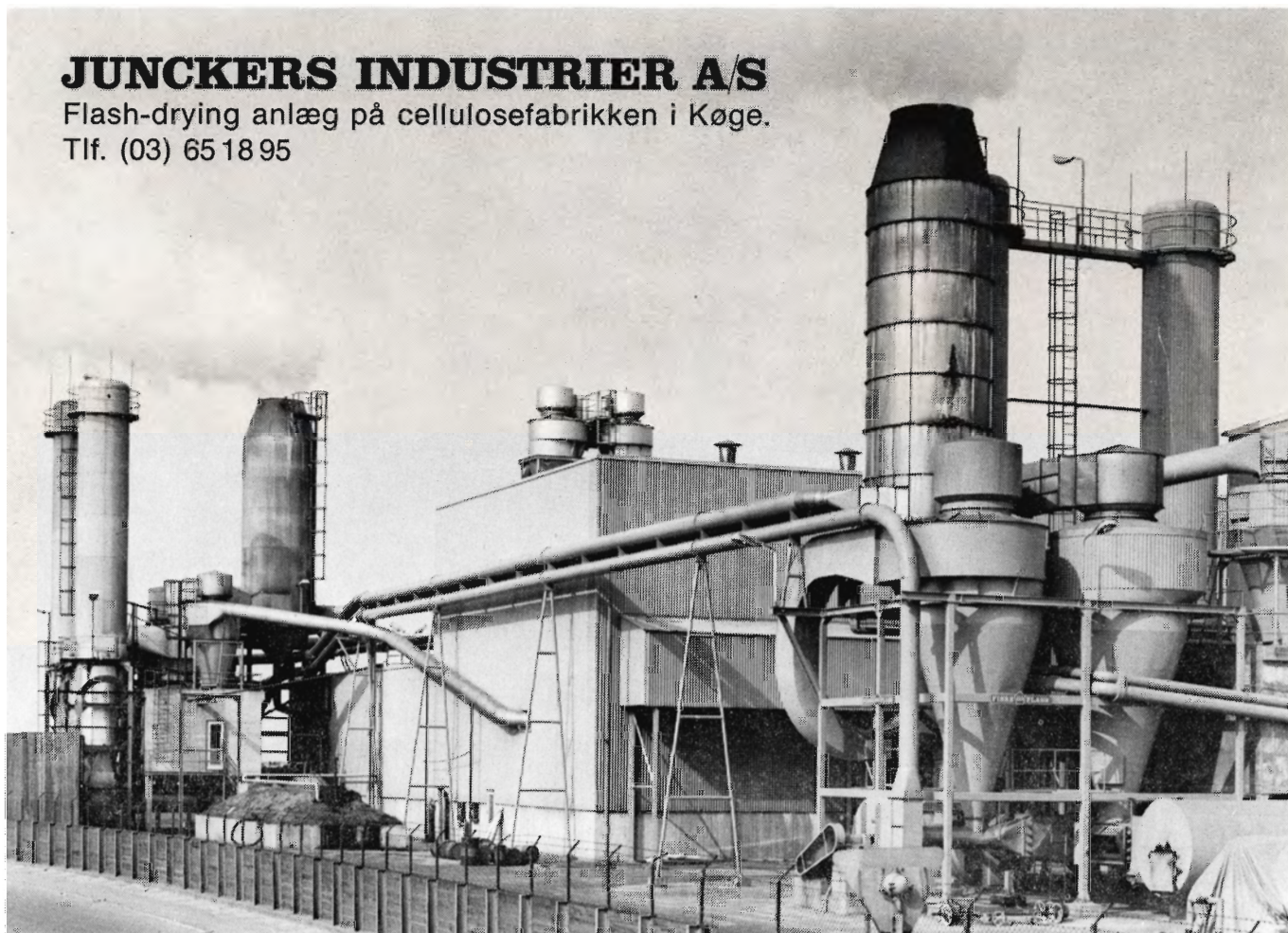
Jeg takker for den venlighed, jeg har mødt, og for den enestående forståelse fra distrikternes side, da vi i sin tid skulle bruge mere træ i vor produktion.

A/S Junckers Industrier vil efter mig overtage indkøb af træ til fabrikkerne.

Med venlig hilsen
H. Blom Nielsen

JUNCKERS INDUSTRIER A/S

Flash-drying anlæg på cellulosefabrikken i Køge.
Tlf. (03) 65 18 95

NØRRESUNDBY SAVVÆRK

A/S NØRRESUNDBY TØMMERHANDEL

TELF. (08) 17 00 22

Indkøb af nåletræ til bygningstømmer

Nord for Limfjorden:

Skovfoged N. P. Nissen,

»Alfarvad«, tlf. (08) 86 71 30

Syd for Limfjorden:

Skovfoged J. Wisbech,

Kås, tlf. (08) 24 54 32

Vore skoverfarne vognmænd udfører med kranudstyrede lastvogne og lastevne 20-25 tons kørsel af:

RÅTRÆ i alle dimensioner

PYNTEGRØNT

TØMMER/TRÆLAST m.v.

i ind- og udland

**RØNNEDE
LAST** A/S

Industrivej 14, 4683 Rønnede
telefon 03-71 15 25

Produktion:

Dansk tømmer:
brædder og lægter.

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer.

I/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

v/Chr. Dahl & Co. . 7400 Herning . Tlf. (07) 12 41 88

Kassetræ af nåletræ købes

ALDERSLYST SAVVÆRK OG
SILKEBORG EMBALLAGEFABRIK

v/ brødrene Møballe
8600 Silkeborg - Tlf. (06) 82 01 21

15.000 m³ bøgekævler kl. A-B-C-D

Købes årligt på Sjælland - Lolland-Falster til markedspris.

Kontant betaling.

RYDE SAVVÆRK

Tlf. (03) 88 92 21*
4930 Maribo

PLANLÆGNING

DANSK
SKOV-
FORENING

Lusene

har overlevet i den milde vinter.

Juletræerne

(abies) skulle også gerne overleve.

LINDAN og BASUDIN

UDSPRØJTET NU!

Dansk Skovkontor A/S

Postbox 1 - 4700 Næstved
Telefon (03) 80 01 10

Special- sprøjtning af skov

Har De ukrudts-, skadedyrs- eller sygdomsproblemer i skov ell. plante-skole, så lad os klare problemerne.

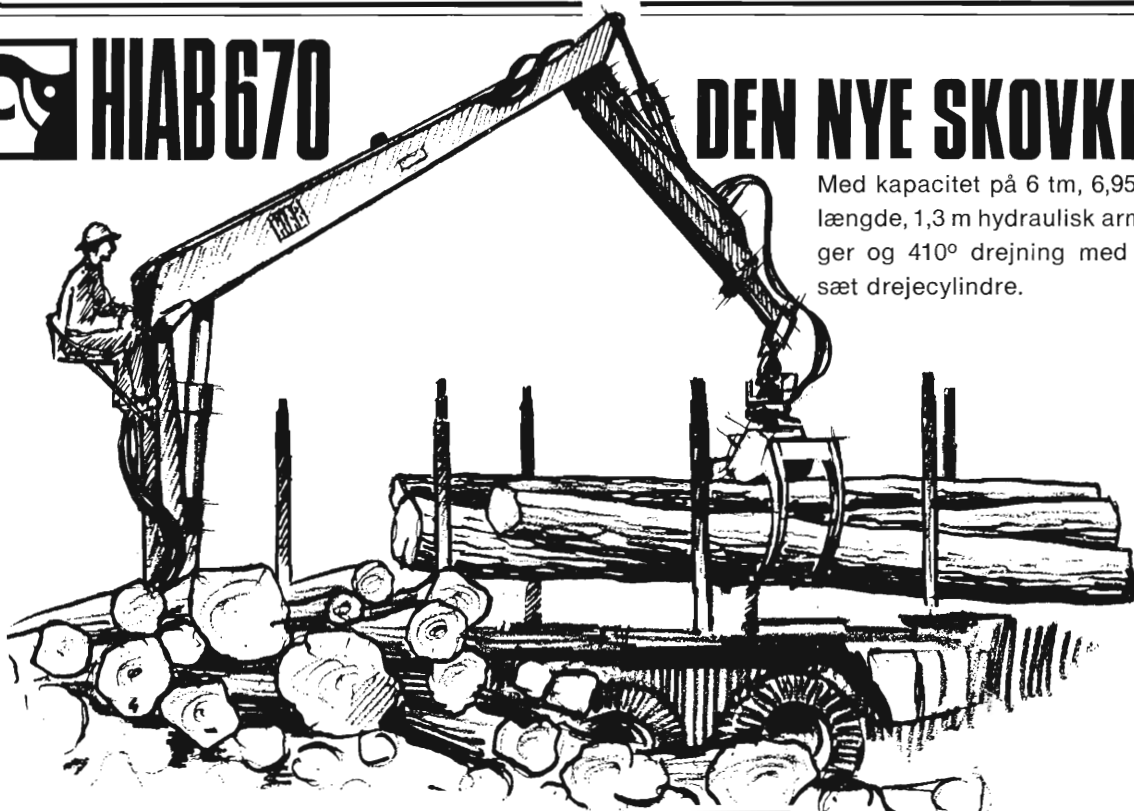
Indhent tilbud både på sprøjtning og kemikalier.

A/S Fyns Sprøjte-Service

Nyborg . Telefon (09) 31 27 06

Firmaet med mange års erfaring.

HIAB 670

DEN NYE SKOVKRAN

Med kapacitet på 6 tm, 6,95 m arm-længde, 1,3 m hydraulisk armforlænger og 410° drejning med dobbelt sæt drejecylindre.

HIAB 670 er en hel ny konstruktion, hvor alle erfaringer fra verdens største kranfabrik er taget i betragtning. Et nyt kvalitetsprodukt om hvilket vore forhandlere gerne står til tjeneste med alle oplysninger.

HIAB-FOCOA/S

Bakkegårdsvej 308-310, 3050 Humlebæk Telefon (03) 19 24 24

Man sætter pris på Deres selskab...

fordi er landets største private pensions- og livsforsikringsselskab

fordi ledes af danske erhvervs- og funktionærorganisationer

fordi har de forsikrede som medlemmer af repræsentantskab og bestyrelse

fordi 's udbytte er begrænset til 5 % p. a. af en indbetalt aktiekapital på kun 1 mill. kr.

fordi har meget lave administrationsomkostninger

fordi fordeler bonus hvert år

Pensionsforsikringsanstalten

aktieselskab
Hammerensgade 6, 1267 København K. Telefon (01) 14 20 10

THORVALD PEDERSEN ODENSE A/S
Tlf.: (09) 12 88 88

DANSK MØBELPLADE- & FINÉRFABRIK A/S
Tlf.: (09) 11 55 88

Kævler
i alle træsorter
købes.

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG
Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

Alle arter
skovplanter
i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning - Telf. 05-65 12 11

Paludans Planteskole A/S

Klarskov — 4760 Vordingborg
Telefon (03) 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnsplanter

Tilsluttet Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter

SKOVKONSULENTEN

Skovtilsyn
Skovadministration
Planlægning
Vurdering
Driftsanalyser

Skovrider E. Tolstrup
Hedegrænsen 38, 2600 Glostrup
Tlf. (01) 96 10 69

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk

Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

NÅLETRÆ

til bygningstømmer og master købes.

St. Hjøllund Savværk og Imprægneringsanstalt

Hjøllund . 7362 Hampen - Telefon (06) 86 91 00

A/S Grindsted Imprægneringsanstalt

er køber af nåletræ til master

Grindsted tlf. (05) 32 08 55*

Træ i faldende længder til Pindstrup giver:

- ★ fuld udnyttelse af hele stammelængden
- ★ nøjagtig opmåling ved modtagelse på fabrikken
- ★ lavere arbejdstidsforbrug pr. skovet m³
- ★ mindre investering til udslæbningsudstyr
- ★ kun en sortering
- ★ højt dækningsbidrag til skoven

Kontakt venligst vort skovkontor for nærmere oplysninger.

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

PINDSTRUP - 8550 RYOMGAARD - (06) 39 61 00

[®] Atrizol 95 løser Deres problemer med græsukrudt før tilplantning

Atrizol 95 er et bladherbicid, som hurtigt optages af vegetationens grønne dele. Virkningen indtræffer hurtigt og viser sig ved at bladene hvidfarves og nedvisner.

Atrizol 95 er specielt beregnet til bekæmpelse af enkimbladet ukrudt (græsser), men kan også anvendes til bekæmpelse af blandet en- og tokimbladet vegetation i blanding med hormonpræparater.

Atrizol 95 kan anvendes i hele vækstsæsonen med 9-11 kg pr. ha.

Atrizol 95 nedbrydes hurtigt i jorden. Tilplantning kan uden risiko finde sted 3 måneder efter sommersprøjtning og om foråret efter efterårssprøjtning.

Ved bortsprøjtning af uønsket vegetation før tilplantning opnår De de største fordele i sparet tidsforbrug pr. arealenhed.

[®] **Atrizol 95**

Agro-kemi a/s

Glostrup (02) 45 21 11 · Odense (09) 11 63 98 · Åbenrå (04) 62 47 77 · Århus (06) 13 67 66 · Nørresundby (08) 17 35 22

© = Reg. af Bayer Leverkusen

Vi påtager os gerne at montere FMV 2000 eller 2500 på Deres traktor og at vejlede ved valg af andet udstyr.

TREND kvisteren kan også bruges med kæder.

Med forlængede arme og låset tippecylinder udkører KUXMANN III 65 m-træ, som stables i indtil 150 cm højde. Ved en måling f. ex. 65 m over 350 m på 8 timer.

Skovmaskiner Langaa aps

8870 Langå - tlf. (06) 46 13 12